

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: Balla Vilmos

Cím: Régi pesti kávéházak

Forrás: Pesti Hírlap

Bn
(Hely)

1926. 3. 28.
(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

640.24

Hely

Idő

"1926"

Személy

Régi pesti kávéházak.

A szállások.

Kőbányáinak hívták a hajdani világban a jelenlegi Fiumei-utat. Annakidején szinte anakronizmus lett volna a magyar kikötővel valamely kapcsolatba hozni a nevét ennek az utvonaltak, amelyen a lenge keleti szél nem a tenger ózondus levegőjét, hanem a tizedik körület birhedi parfümjét: a sertésolák emelyítő bűzét hordta felénk. Kőbányán, a sziklába vájt borospincék, a serfőzdei paloták és malátagyári kastélyok városában, néhány száz holdat tevő területen sorakoztak egymás mellé a szállások, ahol negyedmillió disznó élvezte a „penzió” opulens kényelmét: a kosztot, kvártélyt, kiszolgálást és — mosást, illetőleg fürdőt. És milyen gondosan, gyöngéden kezelték ez internátusokban a vendégeket! Nem mérték fukar kézzel az adagokat, mint a legtöbb napi „négyzeri bőséges étkezést” hirdető emberszállásban, hanem erélyeser: „tömték” a bentlakókat, úgyhogy a szó szoros értelmében halálra hizott sertés végül már meg sem bírt állani kurtal lábain. A legyek trilliói lepték el a disznókurta hoteleket. Szerencsére e rovarok nem kerültek beljebb az intervallumra. Minek is? Bölcsen tudták, hogy ilyen lukullusi mdon másútt amugy sem lakmározhatnak. Így csak a speciális kőbányai szagot éreztük olykor a főváros belső utvonalaiban. A szállások biedermeier-stílusban takarosan föl voltak építve, mindegyike célszerű családi stranddal: pocsolólyával. Egy-egy ilyen hízalda csak részben volt tetővel fedve. A szabad udvarban ment végbe az étetés, darált kukoricával és árpával. Kétféletermés szulig nevelték föl a pocákat, amelyeket utóbb már az ebédhez is csak nagynehezen lehetett vasrudakkal fölpiuskálni: úgy ellustultak. Amikor aztán alaposan elő voltak készülve arra, hogy az élet viszonytagaival megbirkózhassanak: a vágóhidra kerültek. Ilyen a sors! Nem haltak meg ágyban, párnák között, hacsak valami jótékony vész nem tizedelte meg a disznókat. A köröm- meg a szájfájás a kole-ránál is rettegettebb járvány volt a kerületben.

A kőbányai börze.

A Mázsá-piacon, a Wellner-szállóban volt a Mösmer-kávéház: Kőbánya tőzsdéje, amely kora hajnaltól késő estig megtelt a nagyérdemű disznó-érdekeltséggel. Az ott tanyázó hízalók közül elsősorban említendő Tóth László, az intelligens, rendkívülien éles eszű, angol flegmájú vállalkozó és földbirtokos (Biharban). Az igazi self-made-man, aki egészen lent kezdte a disznóforgalmi societás alsó fokán, amelyen a kartársak tudvalevően tegezik egymást. (Innét ered a dühös kifakadás: Kikérem magamnak, hogy engem letegezzen; nézze meg az ember. Hiszen nem őriztem magával disznóit!) Három fia a kávéházban referált a legaprólékosabban mindenről, ami a sokférgaztu óriási üzemből előadta magát. Akármilyen üzletbe belement, ha az tisztességes és kilátásos volt, csupán részvényt nem vett soha. Nem beszéltem be magamnak, — szokta mondani —, hogy az a direktor azon törí a fejét, hogy én minél többet keressek. A hízalók közül ide írjuk még a következő neveit és pedig: Montag, Todorescu, Horvát, Péntek, Eigl, Rauchbauer és Grundt. A legtekintélyesebbek egyike Baumann Antal volt, aki vagy egy félszázaddal ezelőtt inzulvens lett, ami hihetetlen feltűnést keltett, nemcsak e külváros társadalmában. Baumannnak az öccse volt a Sertés-kereskedelmi és hízalda r.-t., az ugynevezett „akcia” igazgatója.

A kávéházban tartózkodott továbbá Lusztig, a kaparás. Amit Kőbányán takarmányfelélekből állítottak és átvettek, az ugyszólván az ő kezén ment át; az összes kereskedők, komisszionáriusok és hízalók bizalmát bírta évtizedeken át. Később részvénytársaságot csináltak a vállalatából, ő maga a háborus időben nagy nyomorba jutott. Törzsvendégek voltak a terményügynökök és ezek élén az öreg Zinsenheim Simon, továbbá a sertés-exportőrök: Dilge, Divoracsek, Kohlberg és Tilze. Heterként három zárt tehervonat ment közvetlenül Németországba. A Kőbányai takarékpénztár végézte az összes pénzügyi tranzakciókat. A kávéházban bonyolódott

le az ország sertés- és takarmánykereskedelme, de azért délelőtti tíz óraker, az etetés után már megindultak a kártyacsaták. Zilzer, az ékszerész, a márványlapos asztalokon teregette ki drágaságait. Nagyobb forgalmat csinált, mint akár Bachruch vagy más belvárosi branchelili üzlettulajdonos. Most már szabad ilyen irdiszkréciókat elkövetni: a for-

galmi adóhivatalnak nincs évtizedekre visszaható kompetenciája.

A szerbek.

Amikor elrendelték, hogy a Szerbiából behozott sertéseket egy hétig vesztégár alatt kell tartani, ezeket az importált disznókat az említett akcia-szállásba helyezték el. Ennek az igazgatósági épületben megnyílt aztán az Akcia-kávéház, ahol a szerbek gyűltek össze. Itt vették föl a kereskedőktől a nekik járó összegeket, amelyeket azonban sohasem vittek haza eredeti bankóban. Egy részért mindenféle portékát vásároltak, a másikat beváltották aranyra (Fuchsnál, a Nagyhid-utcában.)

Végül az egész disznóvilágot kilakoltatták és áthelyezték Téténybe. Kőbányán már csak egy-két miniaur-szállás hirdeti a hajdan való dicsőséget és odórt...

Disznófalva.

Legujabban Ujpest határában a környékbeli lakók a villamosfarsaság grundjain állították föl disznóóljait. Már vagy ezer ilyen kis sertés-villa épült föl a hatalmas telken, amelyet tréfásan „Disznófaivának” neveztek el. A kolonának már van külön hatósága egy éjjeliőr személyében. Kávéház, mozi és tánclokál egyelőre még nincs e legujabb helysében.

Balla Vilmos.